

PM 1. FAKTA OCH FÖRDJUPNING: LOs PENSIONSPROJEKT 2026

Ett pensionssystem som ger för låga pensioner

– avgifterna behöver höjas

Stockholm 2026-03-23
Författare: Anna-Kirsti Löfgren
LO

© Landsorganisationen i Sverige 2026

Grafisk form: LO
Tryck: Bantorget Grafiska AB, Stockholm 2026
ISBN 978-91-566-3810-7
LO 26.03 100

Innehåll

Inledning	4
Hur lite blir det och varför?	7
Hur påverkar pensionsåldern pensionen och hur länge ska man behöva arbeta?	10
Hur blir det om man inte kan arbeta så länge?	14
En avgiftshöjning är nödvändig	16
En regelstyrd överskottsutdelning (gas) bör införas	18
Hur mycket behöver avgiften höjas?	21
Fördelningseffekter	22
Finansiering	25
Källförteckning	28

Inledning

Det allmänna pensionssystemet ska trygga våra inkomster på ålderdomen när vi (helt eller delvis) har avslutat våra arbetsliv. För de flesta är pensionsrätten den tillgång som i allt väsentligt ska försörja oss när vi inte längre har någon arbetsförmåga eller när arbetsförmågan är avsevärt sämre än tidigare. Det måste därför gå att lita på pensionssystemet – inte bara på att det är statsfinansiellt stabilt, utan också att det ger trygga inkomster.

Det är naturligt och berättigat att vilja behålla en viss inkomststandard när man blir gammal. Det är rationellt och praktiskt att ordna detta i ett generell statligt system, där vi betalar våra egna pensioner, såsom i dagens pensionssystem. Pension är uppskjuten lön och en förutsättning för inkomsttryggheten i pensionssystemet är att pensionen huvudsakligen betalas av vars och ens egna inbetalningar. Ska pensionerna bli bra måste vi därför sätta av betydande summor till det medan vi arbetar.

Pensionssystemet är ett fundament i den svenska generella välfärdsmodellen där betoningen ligger på inkomsttrygghet snarare än (enbart) fattigdomsskydd. Det innebär att välfärdsstatens omfördelning till stor del handlar om omfördelning mellan olika skeden i livet, snarare än omfördelning mellan grupper. Det ger en hög betalningsvilja till det gemensamma.

Oavsett vad de har gjort tidigare i livet är det dock angeläget att de som är för gamla för att arbeta inte far illa på grund av låga inkomster. Det behövs alltså ett skydd mot absolut fattigdom, det vill säga att inkomsterna inte räcker till för att betala nödvändiga levnadskostnader.

LO anser att pensionssystemet ska ge pensionärerna en god inkomsttrygghet i övergången mellan arbetsliv och pension, liksom att inkomsttryggheten ska vila på livsinkomstprincipen. Därmed menar LO att pensionssystemets viktigaste uppgift är att minska inkomstskillnaderna mellan pensionärer och sysselsatta, inte att skapa långtgående ekonomisk jämlikhet mellan pensionärer. För att det allmänna pensionssystemet ska ge en god inkomsttrygghet behöver pensionsavgifterna höjas med flera procentenheter.

Inkomstskillnader mellan pensionärer behöver motverkas redan i arbetslivet. Med det sagt har LO ändå ställt sig bakom olika förbättringar av grundskyddet och presenterar egna förslag som skulle göra pensionssystemet mer utjämnande mellan pensionärer än vad det är i dag.¹

¹ Se LO (2026a).

Den allmänna pensionen

Den allmänna pensionen är baserad på livsinkomstprincipen. Det innebär att alla inkomster över ett visst årligt gränslöpp, upp till ett visst intjänandetak, under hela arbetslivet ger pensionsrätt. De pensionsförmåner som betalas ut motsvarar de avgifter som har betalats in till systemet för den enskilde.² Detta standardskydd kompletteras med ett grundskydd för personer som inte har någon, eller bara en låg inkomstrelaterad pension.

Pensionsåldern är rörlig, men med en lägsta ålder för när det först går att ta ut pension och en annan ålder för när man tidigast kan få del av garantipensionen och andra delar av grundskyddet. Ju längre man skjuter på pensioneringen desto högre blir pensionen eftersom den bestäms av inbetalda avgifter och förväntad återstående livslängd. Den som ska gå i pension har alltså inte regelverkets åldersgränser utan också den intjänade pensionens storlek att förhålla sig till.

Åldersgränserna i pensionssystemet, riktåldern, fastställs och beslutas varje år men börjar först sex år senare. Det görs också prognoser för riktålderns utveckling som visar vilka åldersgränser som troligen kommer att gälla för yngre årskullar. Den riktålder som tillämpas under åren 2026–2031 är 67 år. Detta blir den lägsta ålder då man kan ta ut garantipension från och med årskullen född 1960. Den lägsta åldern för att ta ut allmän pension blir vanligen tre år före riktåldern.³ Riktåldern anger inte när man bör gå i pension. Den som har en tillsvidareanställning har rätt att behålla den i ytterligare ett par år under samma premisser som yngre tillsvidareanställda.

Alla som har bott i Sverige i 40 år mellan 16 och 64 års ålder⁴ är från och med riktåldern garanterade en lägsta pensionsnivå och för den som inte når upp till denna nivå ger garantipensionen en utfyllnad. Utfyllnaden räknas inte av helt och hållet från den inkomstgrundade pensionen, ovanför en viss nivå. På så sätt ger garantipensionen ett tillskott till den inkomstgrundade pensionen så att det lönar sig, i pensionshänseende, att ha arbetat också i lite lägre lönelägen.

² Den största delen av pensionen, inkomstpensionen, utgör ett fördelningssystem, där dagens avgifter används till dagens pensioner samtidigt som de genererar en framtida pensionsrätt knuten till den som avgiften är avsedd för.

³ Pensionsmyndigheten (2026).

⁴ Åren mellan 16 och 24 års ålder räknas som försäkringstid endast om det för den pensionsökande för samma tid har fastställts pensionsgrundande inkomst eller pensionsgrundande belopp för sjukersättning eller aktivitetsersättning eller för förtidspension eller sjukbidrag enligt äldre regler, som per kalenderår uppgår till lägst ett inkomstbasbelopp.

FAKTA

År 2026 är garantipensionsnivån 11 988 kronor i månaden för ogifta och 10 853 kronor i månaden för gifta. Den som börjar ta ut allmän pension tidigare än riktåldern får, ingen garantipension fram till riktåldern och därefter en garantipension beräknad som om hen börjat ta ut inkomstgrundade pension vid riktåldern. De ogifta som har ett beräkningsunderlag som är lägre än 18 241 kronor i månaden får ett tillskott från garantipensionen. För gifta gäller det när beräkningsunderlaget är lägre än 16 518. Beräkningsunderlaget består framför allt av den inkomstgrundade pensionen, beräknad som om premiepensionen var inkomstpension och som om man börjar ta ut pensionen vid riktåldern.

Utöver den allmänna pensionen

Det finns också bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd som ska garantera att de som har nått riktåldern har råd med en bostad och en skälig levnadsnivå i övrigt.

Hur lite blir det och varför?

LO anser att man efter ett långt arbetsliv med jämn inkomst ska få en allmän inkomstgrundad pension som motsvarar 62 procent av slutlönen. Så ser det inte ut i dag.

Analysen i denna PM utgår ifrån individer som börjar arbeta och får substantiella bidrag till livsinkomsten direkt efter gymnasiet vid 18 eller 19 års ålder. Den handlar alltså inte om dem som etablerar sig på arbetsmarknaden efter en längre utbildning. Detta trots att det finns eftergymnasiala utbildningar som leder till arbetaryrken. Analysen tar inte heller höjd för att alla inte blir klara med gymnasiet vid den åldern, att eller att det kan ta tid att få sitt första jobb efter gymnasiet. Inte heller tar den höjd för att många har bott i ett annat land under en del av sitt yrkesliv. Sett ur det perspektivet ska alla behov av förbättringar som behandlas ses som vad som minst krävs för att pensionssystemet ska fylla sitt syfte, inte vad som är tillräckligt för att det ska fungera för alla arbetare.

Det är förmodligen väldigt få som arbetar från den första dagen de träder ut på arbetsmarknaden till den dag de går i pension. Det är inte heller nödvändigt för att analysen av vilken pension ett arbetsliv ger ska vara relevant. Ofrivillig frånvaro som ersätts i sjuk- eller arbetslöshetsförsäkringen ger pensionsrätter. Kompensationen är visserligen otillräcklig i och med att det, vid sjukdom och arbetslöshet, är försäkringersättningen och inte den bakomliggande inkomsten som ger pensionsrätt. Men det problemet rättas bäst till i det regelverket, inte genom generellt höjda pensioner. Frivillig frånvaro som ersätts med föräldrapenning (och mer därtill när det gäller små barn) eller omställningsstudiebidrag ger också pensionsrätter.

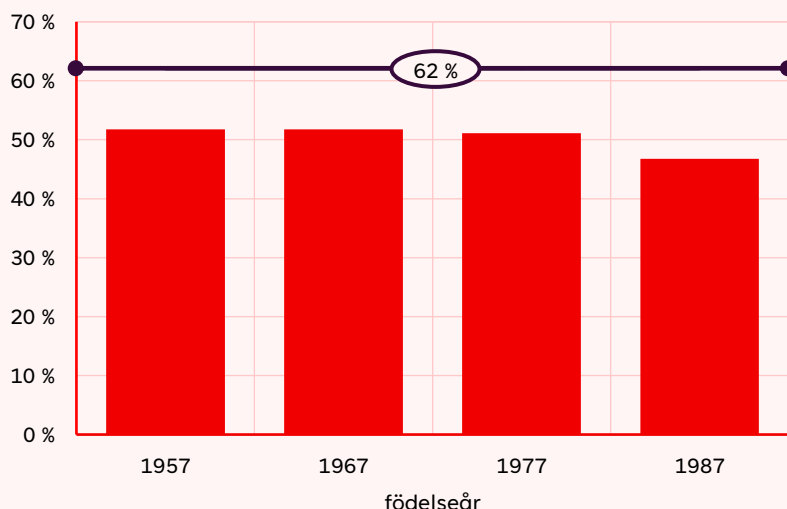
De som har gått i pension de senaste åren har, om de har arbetat från 18-årsåldern fram till 65, kunnat få omkring 53 procent. De som har haft så höga inkomster att de har legat över intjänandetaket får ännu mindre procentuellt sett. Intjänandetaket är en månadsinkomst på 56 000 år 2026.

De inkomstgrundade pensionerna kommer att bli ännu lägre i framtiden. Vi lever, generellt set, allt längre och inbetalda pensionsavgifter ska därför räcka till fler år med utbetalningar. Lägg därtill att gymnasiet har förlängts så att det har blivit vanligare att börja arbetslivet vid 19 års ålder, än vid 18 års ålder. Det innebär att pensionerna kommer att bli betydligt lägre i framtiden om ingenting görs.

Den allmänna inkomstgrundade pensionen är den stora delen av den statliga pensionen som beror av hur stor inkomst man har haft under hela arbetslivet. Om man har haft en jämförelsevis låg inkomst under arbetslivet kan man också få ett tillskott i form av garantipension. De allra flesta som har varit anställda får dessutom en tjänstepension som arbetsgivaren har betalat in till. Det är en av de saker som fack och arbetsgivare kommer överens om i kollektivavtalet.

Pension efter ett långt arbetsliv fram till 65

Allmän inkomstgrundad pension i förhållande till lön efter 46 års arbete i åldrarna 19–65

Anmärkning: Detta gäller löner under intjänandetaket.

Källa: Pensionsmyndighetens prognostiserade delningstal (i typfallsmodellen sommaren 2025) och egna beräkningar.

I diagram 1 ser vi att de som är födda 1967 eller 1977 kan förvänta sig 51–52 procent av lönen i allmän inkomstgrundad pension om de arbetar i åldrarna 19–65 år.⁵ De som är födda 1987 förväntas få mindre än halva lönen i allmän inkomstgrundad pension, omkring 47 procent, om de arbetar i åldrarna 19–65 år. Att de som är födda 1987 får en mindre andel av lönen beror på att de förväntas leva längre och de pensionsrätter de får genom de avgifter som betalas in ska därför räcka längre.

47 procent betyder att den som har en lön om 40 000 kronor, som har utvecklats och kommer att utvecklas i samma takt som genomsnittsinkomsten får en allmän inkomstgrundad pension om 18 800 kronor. Den som i stället har en lön om 30 000 kronor får, under samma förutsättningar, en inkomstgrundad pension om 14 100 kronor.

LO tycker att den som har en lön på 30 000 kronor och jobbar ett helt arbetsliv ska kunna få 18 600 kronor i allmän inkomstgrundad pension och den som har en lön på 40 000 kronor ska kunna få 24 800 kronor. Så höga blir pensionerna om de motsvarar 62 procent av lönen.

En ogift person med en pension på 14 100 kronor, som har gått i pension vid riktåldern, får i dag omkring 2 500 kronor i garantipension varje månad. Men summan kan variera ganska mycket beroende på hur stor del av pensionen

⁵ Pensionsnivåerna illustrerar sambandet mellan förvärvsinkomster och pensionssystemets regelverk. De har beräknats med hjälp av Pensionsmyndighetens prognostiserade delningstal, vilka bestämmer hur hög pension intjänade pensionsrättigheter genererar, samt pensionssystemets regelverk. De bygger alltså inte på utfallet för faktiska individer, vars pensioner påverkas av mängder av avvikelser från en utstakad bana. För att belysa hur pensionen påverkas av lön, i vilka åldrar en individ har arbetat samt födelseåret antas pensionärerna i stället ha arbetat kontinuerligt från det att de träder in i arbetslivet till dess att de går i pension och lönen antas ha utvecklats i jämn takt med den allmänna inkomstutvecklingen. För en utförligare beskrivning av beräkningarna se Appendix i Landsorganisationen (2022).

som är premiepension.⁶ Med en så stor pension får man i dag dessutom ett inkomstpensionstillägg om 600 kronor i månaden. Det blir lika stort för gifta och ogifta. Storleken på inkomstpensionstillägget räknas inte upp över tid och det kommer därför att bli mindre värt över tid. Garantipensionen och inkomstpensionstillägget är inte inkluderade i diagram 1.

⁶ När garantipensionen bestäms tas ingen hänsyn till hur stor premiepensionen har blivit. Dessutom är det den pension man skulle ha fått om man hade gått i pension vid riktåldern som ligger till grund för beräkningen av garantipension.

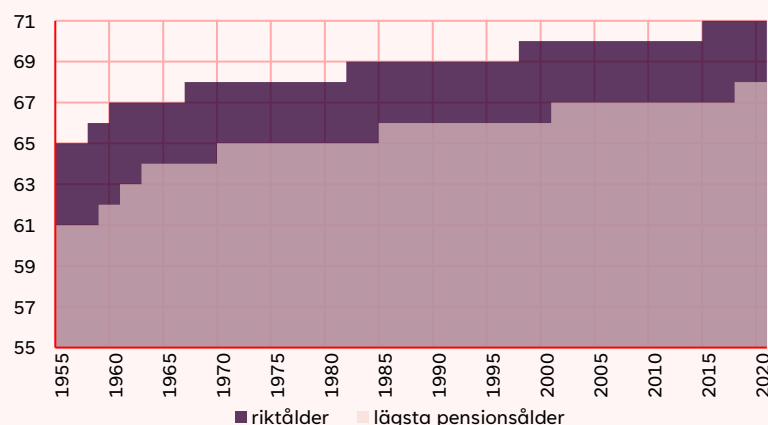
Hur påverkar pensionsåldern pensionen och hur länge ska man behöva arbeta?

Den lägsta ålder då det går att ta ut allmän pension, har höjts i två steg, från 61 år fram till årskullen född 1958 till 63 år för årskullarna födda 1961 och 1962. Från och med årskullen född 1963 blir den, år 2027, 64 år. Den lägsta ålder då det går att få garantipension, vilken kompletterar den allmänna pensionen för många löntagare, höjdes till 66 år, från och med årskullen född 1958. År 2027 blir den 67 år, från och med årskullen född 1960.

DIAGRAM 2

Riktålder och lägsta pensionsålder beroende på födelseår

Födelseåren 1955–2020, prognos från och med 1965

Källa: Pensionsmyndigheten.

De allra flesta äldre anställda bedömer att de kommer att kunna arbeta fram till den ordinarie pensionsåldern i sitt yrke. Men det finns tydliga skillnader mellan grupper. Närmare fyra av tio äldre arbetarkvinnor räknar inte med att kunna stanna kvar i sitt yrke fram till vad som betraktas som ordinarie pensionsålder.⁷

LO anser att höjningarna av pensionssystemets åldersgränser är orättfärdiga. Förutsättningarna för att förlänga arbetslivet ser allt för olika ut. LO kräver därför ett stopp för fortsatta höjningar av riktåldern. Se promemorian *En rättvis och realistisk pensionsålder*⁸ för mer om organisationens syn på hur vilka förändringar som behövs på pensionsåldersområdet. Det borde gå att få en bra pension vid 65 års ålder.

⁷ Arbetsmiljöundersökningen. I åldrarna 50–64 år svarar 38 procent av arbetarkvinnorna, 26 procent av arbetarmännen, 16 procent av tjänstemannakvinnorna och 12 procent av tjänstemannamännen, år 2024, att de inte kommer att kunna arbeta fram till pensionsåldern i sitt yrke.

⁸ LO (2026b).

Vi såg i diagram 1 att de som är födda 1987 kan förvänta sig en allmän inkomstgrundad pension på omkring 47 procent av lönen⁹ om de arbetar i åldrarna 19–65 år. Den röda linjen i diagram 3 visar motsvarande kompensationsgrad för alla årskullar födda åren 1955–2020. Vi ser att kompensationsgraden förväntas sjunka från och med årskullarna födda år 1961.

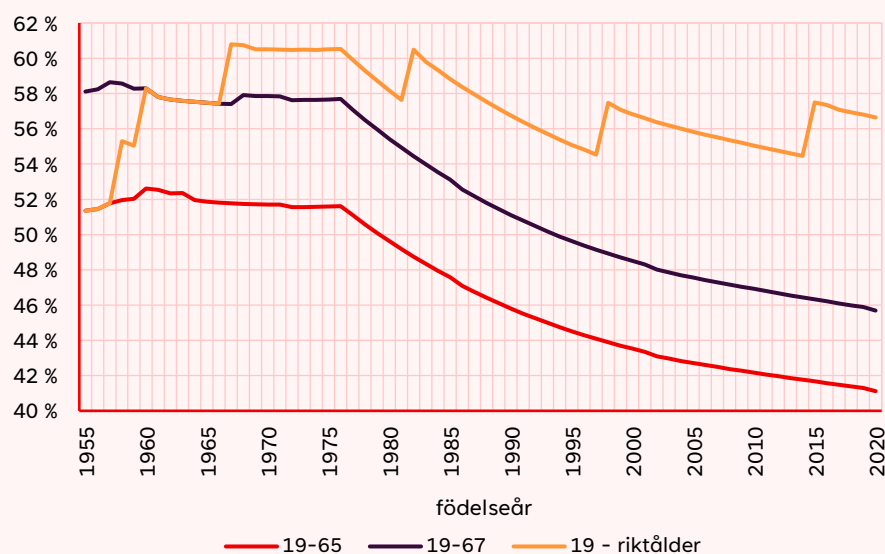
Att vi förväntas leva allt längre är den underliggande orsaken till att kompensationsgraden sjunker. En starkt bidragande orsak är också ett allmänt vedertaget och försiktigt antagande om premiepensionens utveckling. Det innebär att yngre årskullar som har en större del av arbetslivet framför sig förväntas få en lägre premiepension än äldre årskullar som har en större del av arbetslivet bakom sig då premiepensionen har utvecklats bättre¹⁰ än vad den antas göra framöver.

Arbete i åldrarna 19–65 år innebär en allmän inkomstgrundad pension på 51–53 procent av lönen för årskullarna födda 1976 och tidigare. För senare årskullar blir kompensationsgraden allt lägre. De som föddes år 2020 kan inte räkna med mer än 41 procent.

DIAGRAM 3

Pension efter riktigt långa arbetsliv – fram till 65, 67 eller riktåldern

Allmän inkomstgrundad pension relativt lön, beroende på födelseår och arbetslivets start- och slutålder, med nuvarande avgifter

Anmärkning: Detta gäller löner under intjänandetaket.

Källa: Pensionsmyndighetens prognostiserade delningstal och egna beräkningar.

Två års längre arbetsliv som slutar vid 67 års ålder, det vill säga den riktålder som börjar gälla från och med årskullen född 1960, skulle ge en kompensationsgrad som är 7 procentenheter högre för de äldsta årskullarna i diagrammet. Senare årskullar skulle få en kompensationsgrad som är 6 eller ännu

⁹ Det här gäller slutlönen om lönen har utvecklats och kommer att utvecklas i samma takt som genomsnittsinkomsten.

¹⁰ I beräkningen har ett genomsnitt av utvecklingen på, först Stockholmsbörsen, sedan premiepensionens fondtorg hela perioden 1995–2024, använts för varje, redan passerat år.

oftare 5 procentenheter högre. Inte för någon årskull ger detta en kompensationsgrad på 62 procent.

Inte ens arbete från 19 års ålder fram till den riktålder som är aktuell för årskullen förväntas räcka för att den allmänna inkomstgrundade pensionen ska bli 62 procent av lönen. De som är födda något av åren 1967–1977 eller 1982–1983 kan få en kompensationsgrad som är 60 procent men inte så hög som 62 procent. För övriga årskullar blir pensionen lägre än så.

Det försiktiga antagandet att avkastningen på avsättningarna till premiepensionen kommer att bli 1,9 procent större än inkomsttillväxten har betydelse för den förväntade kompensationsgraden.¹¹ Om avkastningen i stället varje år blir så mycket större som den har varit i genomsnitt hittills¹² skulle arbete från 19 till 65 års ålder ändå inte vara tillräckligt i alla årskullar. Arbete ifrån 19 till 66 års ålder skulle ge en pension som motsvarar minst 62 procent av lönen för dem som är födda något av åren 1973–1989. Analysen visar att premiepensionen både innebär ett osäkerhetsmoment och en möjlighet till bättre pensioner. Den visar också att vi över lag inte kan förlita oss på att en bra börsutveckling ska rätta till bristerna i pensionssystemet.

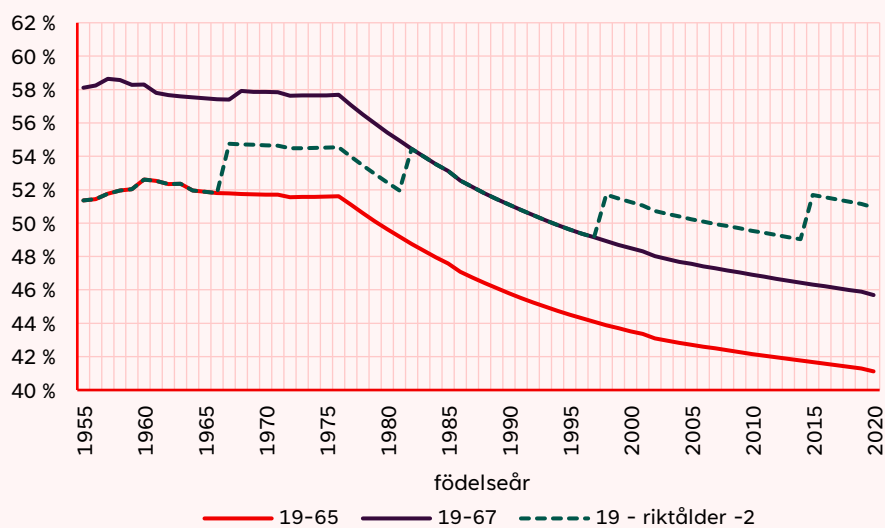
De riktåldrar som i dag är beslutade och prognostiserade för olika årskullar är orimligt höga. Men om hälsan i den äldre befolkningen utvecklas positivt och livslängden utvecklas väl för breda grupper kan det med tiden bli rimligt att arbeta längre än vad många kan göra i dag. Diagram 4 visar, utöver två av linjerna som även visas i diagram 3, hur hög den allmänna inkomstgrundade pensionen blir i förhållande till lönen efter arbete från 19 års ålder fram till två år före riktåldern (dock lägst 65). Kompensationsgraden blir då som högst 54–55 procent för några årskullar födda på 1960-, 70- och 80-talen. Förutsättningen är då att man i dessa årskullar, födda 1960- och 70-talet arbetar fram till 66 års ålder och i de två årskullarna som det gäller på 1980-talet arbetar fram till 67 års ålder. Även om vi antar att det, på sikt, blir möjligt att arbeta längre än i dag ger inte pensionssystemet, tillförlitligt, tillräckligt höga pensioner.

¹¹ Avsättningarna till premiepension startade år 1995. Innan dess sattes alla pensionsrätter av till inkomstpension. Det innebär att premiepensionen har två motverkande effekter på kompensationsgraden, i analysen, för dem som är födda 1976 eller tidigare och alltså började arbeta senast år 1995. Kompensationsgraden pressas uppåt jämfört med den för årskullen före, genom att avsättningar till premiepension görs under en större del av arbetslivet. Samtidigt pressas den nedåt genom att en allt större del av arbetslivet ligger i framtiden då premiepensionen antas utvecklas långsammare än förut. Tillsammans bidrar det till att skillnaden mellan årskullarna blir betydligt mindre för dem som började arbeta före 1996 än för dem som började arbeta senare.

¹² Sett till utvecklingen på, först Stockholmsbörsen, sedan premiepensionens fondtorg under perioden 1995–2024.

Pension efter riktigt långa arbetsliv – fram till 65, 67 eller en rimligare riktålder

Allmän inkomstgrundad pension relativt lön, beroende på födelseår och arbetslivets start- och slutålder, med nuvarande avgifter

Anmärkning: Detta gäller löner under intjänandetaket.

Källa: Pensionsmyndighetens prognostiserade delningstal och egna beräkningar.

Hur blir det om man inte kan arbeta så länge?

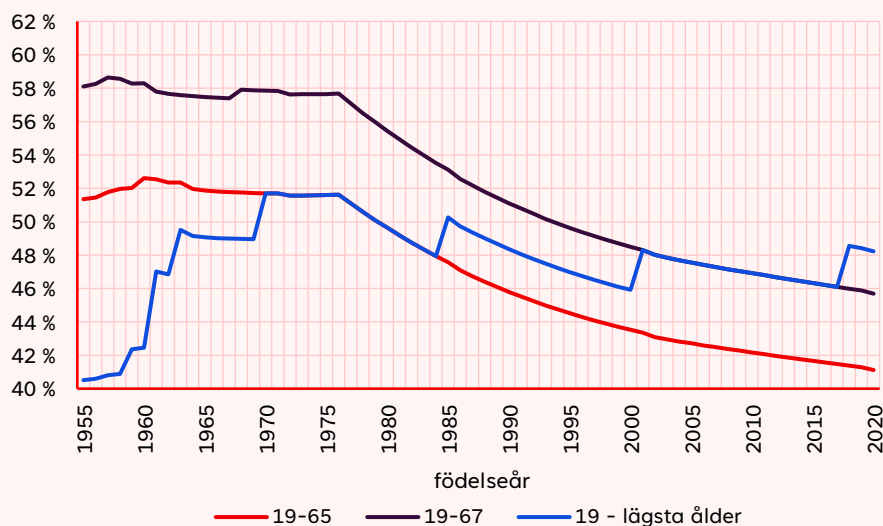
Man måste inte arbeta fram till riktåldern. Den lägsta ålder då man kan börja ta ut allmän pension infaller för de flesta årskullar tre eller fyra år före riktåldern. Pensionen blir lägre om man börjar ta ut pension så tidigt eftersom den då ska räcka i fler år och garantipension betalas inte ut förrän vid riktåldern.

Den blå linjen i diagram 5 visar hur hög den allmänna inkomstgrundade pensionen blir i förhållande till lönen efter arbete från 19 års ålder fram till den lägsta ålder då det går att ta ut allmän pension. Som bäst blir det då för årskullarna födda i början av 1970-talet som skulle få omkring 52 procent av lönen efter arbete fram till 65 års ålder. De yngsta i diagrammet – de som är födda 2019 eller 2020 – förväntas inte få mer än 48 eller 49 procent av lönen efter arbete fram till sin lägsta ålder för pension, 68 års ålder.

DIAGRAM 5

Pension efter långa arbetsliv – fram till 65, 67 eller lägsta pensionsålder

Allmän inkomstgrundad pension relativt lön, beroende på födelseår och arbetslivets start- och slutålder, med nuvarande avgifter

Anmärkning: Detta gäller löner under intjänandetaket.

Källa: Pensionsmyndighetens prognostiserade delningstal och egna beräkningar.

Att den lägsta åldern för allmän pension är lägre än riktåldern ökar frihetsgraderna i avvägningen mellan hur länge man vill arbeta och hur hög pension man vill ha. Det är bra. Men diagram 5 visar tydligt att tidigare pensionering inte är en hållbar lösning för dem som inte orkar arbeta fram till riktåldern. En pension som bara motsvarar omkring halva lönen är inte tillräckligt, speciellt inte i lägre lönelägen.

Skillnaden i inkomstgrundad allmän pension mellan att arbeta fram till riktåldern eller fram till den lägsta ålder då man kan få pension motsvarar 8–16 procent av lönen. Störst blir skillnaden för årskullen född 1960 som kan ta ut allmän pension så mycket som 5 år före riktåldern, vilken för den årskullen är 67 år. Vanligast är att skillnaden är 3 år och blir 8–9 procent av lönen.

Med en lön på 30 000 kronor, som har utvecklats stabilt under hela arbetslivet, betyder det att den inkomstgrundade pensionen blir 2 400–2 700 kronor lägre varje månad om man går i pension så tidigt som möjligt i stället för att arbeta fram till riktåldern.

Tillskott i form av garantipension och inkomstpensionstillägg betalas ut först vid riktåldern. Både garantipensionen och inkomstpensionstillägget beräknas då på den inkomstpension man skulle ha fått om man hade börjat ta ut pensionen vid riktåldern¹³. Garantipensionen kompenserar alltså inte för vad man förlorar på att ta ut pensionen tidigare än riktåldern.

Ogifta personer som har ett beräkningsunderlag (vilket är i samma storleksordning som den inkomstgrundade pensionen)¹⁴ som är 18 241 kronor eller lägre får ett tillskott till pensionen i form av garantipension. För gifta gäller det om den beräkningsunderlaget är 16 518 kronor.

Den som inte har tillräckligt stor arbetsförmåga för att arbeta fram till riktåldern, oavsett hur hög den är, ska inte behöva arbeta. Dagens sjukersättning ger inte den trygghet som skulle behövas. Det behövs en trygg möjlighet till tidig pension för den som har nedsatt arbetsförmåga.¹⁵ Skyddet av pensionen vid sjukdom eller arbetslöshet behöver bli bättre. I stället för att a-kasseersättning, sjukpenning och liknande ersättningar läggs till grund för pensionen bör de bakomliggande inkomster som ligger till grund för försäkringarna också ligga till grund för pensionen. Då blir pensionen lika hög som om man hade fortsatt att arbeta. Dessutom måste man kunna lita på att man får den hjälp man behöver genom sjukförsäkringen och inom arbetsmarknadspolitiken om man drabbas av sjukdom eller arbetslöshet.

¹³ När det gäller inkomstpensionstillägget, på som högst 600 kronor i månaden, kan detta beräkningssätt ibland vara fördelaktigt, eftersom det i lägre pensionslägen trappas upp med pensionen.

¹⁴ Beräkningsunderlaget består framför allt av den inkomstgrundade pensionen, beräknad som om premiepensionen var inkomstpension och som om man börjar ta ut pensionen vid riktåldern. Det innebär att man får ett tillskott i form av garantipension även till pensioner som är något högre än gränserna för beräkningsunderlaget.

¹⁵ LO presenterar förslag angående detta i LO (2026c).

En avgiftshöjning är nödvändig

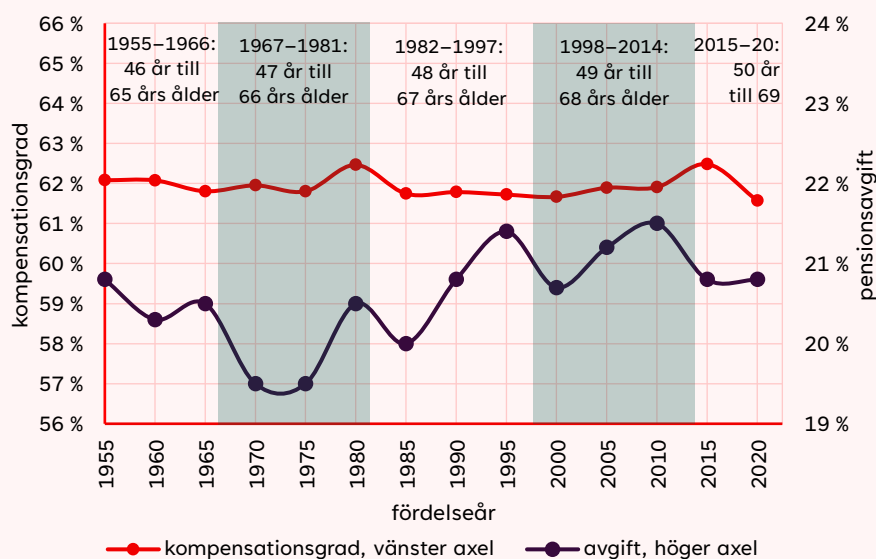
Pensionsavgiften sattes för lågt när pensionssystemet sjösattes. Då borde avgiften ha satts till drygt 20 procent för att de som nu går i pension skulle kunna få en inkomstgrundad pension på 62 av slutlönen, efter ett långt arbetsliv. Det betyder att den skulle ha behövt vara minst 3 procentenheter högre än dagens avgift på 17,21 procent.

Den inkomstgrundande pensionen behöver höjas nu, långt innan en avsevärd höjning kan komma till stånd genom att dagens löntagare, genom högre avgifter, får högre pensionsrätter. Ett sätt att lösa det är att låta en avgiftshöjning öka pensionsrätterna även för år som redan har passerat. Detta bör då utgöra ett undantagsfall. Denna retroaktiva höjning är motiverad, eftersom det inte har varit tydligt för de nyblivna pensionärerna eller för dem som snart ska gå i pension hur låga pensionerna skulle bli förrän sent i deras arbetsliv. Som det är nu har de inkomstgrundade pensionerna urholkats till den grad att den allmänna pensionen börjar få karaktären av en grundtrygghetsförmån. Det kan äventyra den demokratiska uppslutningen runt ett allmänt pensions-system som ska ge de flesta den standardtrygghet de behöver inför ålderdomen. Vad som också kan motivera att pensionsavgiften höjs i efterskott är att löntagarna länge har bidragit med en allmän löneavgift, som går rakt in i statskassan. Detta utöver vad de har betalat i skatt.

I diagram 6 nedan har pension i förhållande till lön, efter långa arbetsliv, beräknats för olika årskullar på samma stiliserade sätt som ovan. I beräkningen har fiktiva pensionsavgifter som är satta för att ge kompensationsgrader omkring 62 procent använts. De som är födda åren 1955–1967 antas i beräkningarna arbeta från 19 fram till 65 års ålder. Yngre årskullar antas arbeta allt längre och pensionera sig två år tidigare än den prognostiserade riktåldern. Det betyder att de som är födda åren 2016–2020 arbetar fram till 69 års ålder. Avgiftens fördelning mellan inkomst- och premiepension har hållits oförändrad i beräkningarna.

Allmän inkomstgrundad pension i förhållande till lön med angiven pensionsavgift vid olika födelseår

Pensionering vid 65 för personer födda till och med 1967 därefter riktålder -2

Anmärkning: Detta gäller löner under intjänandetaket.

Källa: Pensionsmyndighetens prognostiserade delningstal och egna beräkningar.

Vi ser i diagrammet att för dem som är födda under 1970-talet skulle pensionsavgiften, under dessa förutsättningar, behöva vara nästan 20 procent, det vill säga betydligt högre än i dag, men ungefär en procentenhet lägre än för tidigare årskullar. Detta styrs framför allt av arbetslivets längd, förväntad livslängd och ett försiktigt antagande om premiepensionens utveckling. Den avgift som behövs varierar för senare årskullar från 20 till drygt 21,5 procent.

Detta beskriver alltså hur stor avgiften borde ha varit för att redan intjänade pensionsrätter ska kunna bidra till att pensionerna, efter riktigt långa arbetsliv, ska bli omkring 62 procent av slutlönen. Det beskriver också hur stora de borde vara om de som nu träder in på arbetsmarknaden ska kunna få så höga pensioner. Detta gäller förutsatt att inga andra ändringar görs avseende hur pensionsrätter tjänas in. Överskottsutdelning ur pensionssystemet skulle ändra förutsättningarna väsentligt.

En regelstyrd överskottsutdelning (gas) bör införas

Det svenska pensionssystemet kommer sannolikt att röra sig mot en allt starkare finansiell ställning. År 2024 blev överskottet i inkomstpensionssystemet 1 897 miljarder kronor.¹⁶ Betydande överskott i pensionssystemet ger utrymme att öka pensionerna genom en regelstyrd överskottsutdelning, eller gas, liknande den som Pensionsgruppen, där alla riksdagspartier ingår, har ställt sig bakom. Förslaget som har skickats ut på remiss¹⁷ är att systemets tillgångar ska delas ut till de försäkrade när balanstalet överstiger 1,15. Balanstalet är kvoten mellan inkomstpensionssystemets tillgångar och pensionsskulden.

Gränsen för utdelning syftar till att hålla risken för att den så kallade bromsen slår till mycket låg, utan att, genom att vara alltför hög, förhindra att pensionerna bli så höga som möjligt. Bromsen sänker pensionerna och intjänade pensionsrätter när inkomstpensionssystemets pensionsskuld är större än dess tillgångar. En högt satt utdelningsgräns riskerar att skapa generationsorättvisa eftersom årskullar kan få bidra till att ackumulera överskott i systemet utan att någon gång få del av en utdelning. LO anser att ett balanstal på 1,1 skulle vara en väl avvägd gräns för utdelning av överskott.

År 2024 blev balanstalet 1,1695.¹⁸ Det betyder att pensionerna hade blivit högre än vad de nu är om regeln för utdelning av överskott hade funnits på plats. Av Ds 2025:24 framgår det dock att pensionerna inte skulle öka nämnvärt de närmaste åren om det infördes en regel om automatisk överskottsutdelning med utdelningsgränsen 1,15.

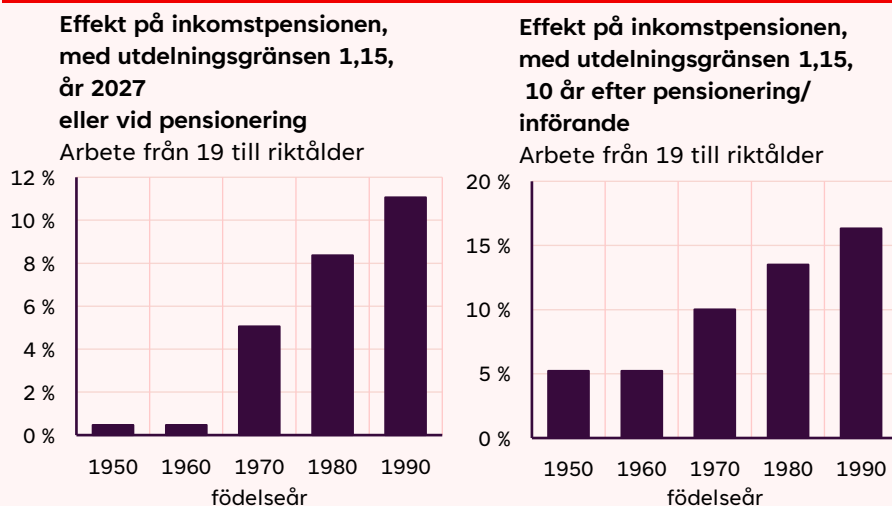
Däremot pekar uppgifter i promemorian mot att pensionsökningarna kan bli betydande på sikt. Ju längre tid det går efter att överskottsutdelningen införs och efter att vars och ens pensionsrätter tjänas in desto fler gånger kommer de att hinna räkas upp på grund av överskottsutdelningen. Resultaten av en egen analys av uppgifterna visas här i exempel på personer med mycket långa arbetsliv, från 19 års ålder till riktåldern.

Exemplen visar att överskottsutdelning, med utdelningsgränsen 1,15, kan ge individer födda 1970, 1980 och 1990, 5, 8 respektive 11 procent högre inkomstpensioner direkt vid pensionering och 10, 13 respektive 16 procent högre inkomstpensioner tio år efter pensionering. Individer födda 1950 eller 1960, som går eller redan har gått i pension vid införandet skulle, få 5 procent högre inkomstpensioner, år 2037 med utdelningsgränsen 1,15.

¹⁶ Pensionsmyndigheten (2025).

¹⁷ Ds 2025:24.

¹⁸ Pensionsmyndigheten (2025).

Källa: Ds 2025:24 och egna beräkningar.

Den inkomstgrundade pensionen består till en större del av inkomstpension och till en mindre del av premiepension. Andelarna varierar ganska kraftigt av flera skäl.¹⁹ Under vissa förenklande antaganden om premiepensionens utveckling beräknas inkomstpensionen i exemplen vid pensionering utgöra 76–89 procent av den inkomstgrundade pensionen, med de högsta andelarna i de äldsta årskullarna. Det innebär att effekterna på hela de inkomstgrundade pensionerna, för dem som är födda 1970, 1980 respektive 1990 skulle bli nästan 4 procent, drygt 6 procent respektive nästan 9 procent, direkt vid pensionering.

Analysen bygger på uppgifter i Ds 2025:24 där det framgår att med utdelningsgränsen 1,15 skulle produkten av utdelningsfaktorererna under 50 år kunna bli 1,26. Detta under förutsättning att balanstalet förändras i samma takt och med samma variation som hittills. Med utdelningsgränsen 1,10 skulle produkten av utdelningsfaktorererna kunna bli 1,32, under samma förutsättningar. Med hjälp av ännu ett starkt förenklande antagande – att utdelningen blir fullständigt jämn över åren – har dessa produkter använts för att illustrera tänkbara effekter på pensionerna av överskottsutdelning. Överskottsutdelningen kan förvisso inte förmodas bli så jämn som här har antagits. Men exemplen kan ändå ge en god uppfattning om betydelsen av en regelstyrd överskottsutdelning i inkomstpensionssystemet.

I dessa exempel, med mycket långa arbetsliv, kan överskottsutdelning alltså ge individer födda 1970, 1980 och 1990, 5–14 procent högre inkomstpensioner direkt vid pensionering och 10–20 procent högre inkomstpensioner tio år efter pensionering. Inkomstpensionen är den överlägset största delen av den allmänna inkomstgrundade pensionen. Med en utdelningsgräns på 1,1 i stället för 1,15 skulle ökningen, tio år efter pensionering, bli 1,1 procentenheter, 1,8

¹⁹ Förutom att olika individer har varit olika lyckosamma i sina placeringar så förändras kapitalavkastningen generellt sett över tid. Avsättningar till premiepension började göras först 1995. Tidigare intjänade pensionsrätter har satts av till inkomstpensionen. Dessutom får de som är födda 1938–1953 en del av pensionen i form av tilläggspension i stället för från det nya pensionssystemet, vilket har bortsetts ifrån i beräkningarna. Den andelen har minskat över födelseåren och är således liten för dem som är födda 1950.

procentenheter respektive 2,4 procentenheter högre för dem som är födda 1970, 1980 respektive 1990.

En avgiftshöjning (utan retroaktivitet) höjer pensionerna först när de för vilka de högre avgifterna har betalats in börjar ta ut sina pensioner. Redan dessförinnan stärker avgiftshöjningen systemets finansiella ställning. Tillsammans med en regel för överskottsutdelning ger en avgiftshöjning därför förutsättning för att pensionerna också ska höjas med en gång. Det gäller då både pensioner som betalas ut och intjänade pensionsrätter som bestämmer framtida pensioner. Om högre pensionsrätter också (retroaktivt) skulle ges till befintliga pensionärer vid en avgiftshöjning skulle avgiftshöjningens effekt på gasen försvagas.

Hur mycket behöver avgiften höjas?

Regeringskansliet analyserade år 2022 en regel för överskottsutdelning tillsammans med en avgiftshöjning till 18,5 procent.²⁰ Där framgår det hur effekterna av avgiftshöjningen och överskottsutdelningen förstärker varandra. Det visar sig att det bara är med en kombination av överskottsutdelning och avgiftshöjning som de allmänna pensionerna skulle ha höjts (med 0,9 procent) omedelbart om reglerna hade införts år 2022. Tio år efter pensionering skulle de som är födda år 1956 kunna få 7 procent högre pensioner, de som är födda år 1977 skulle kunna få 16 procent högre pensioner och de som är födda 1998 skulle kunna få 23 procent högre pensioner. En viktig poäng är att effekterna av överskottsutdelningen och avgiftshöjningen förstärker varandra. Det visar sig dock att en avgiftshöjning till 18,5 procent och överskottsutdelning inte är tillräckligt för att den inkomstgrundade pensionen ska nå upp till 60 procent av lönen efter arbete i åldrarna 19–65 år i något av dessa exempel från olika årskullar, än mindre till de 62 procent som LO anser behövs.

De olika räkneexemplen ovan visar att överskottsutdelning kan ge betydande tillskott till pensionerna, men att storleken är osäker och skiljer sig mycket åt mellan generationer. Det saknas underlag för att bedöma hur mycket en sådan gas skulle ge tillsammans med en avgiftshöjning som också ökar de pensionsrätter som redan har tjänats in. Slutsatsen blir ändå att det är tydligt att avgiften inte behöver höjas fullt så mycket som diagram 6 visar om det också införs en regelstyrd överskottsutdelning, det vill säga en gas. Uppskattningsvis skulle en avgiftshöjning om 2–3 procentenheter vara lämplig.

Det finns en stor osäkerhet om hur stora pensionerna kommer att bli i framtiden. Det visar att en 70-årig tidshorisont (arbetsliv och pensionärliv grovt och optimistiskt räknat) är för lång för att tillförsäkra dem som träder in på arbetsmarknaden goda pensioner i ett pensionssystem som inte är förmånsbestämt. Det går inte att en gång för alla bestämma vilken avgiftsnivå som är den evigt hållbara. LO anser därför att pensionssystemet behöver avstämningspunkter, med något decenniums mellanrum, där avgiftsnivån kalibreras. Syftet med en sådan kalibrering skulle vara att säkerställa att de avgifter som betalas in över arbetslivet ger alla årskullar den kompensationsgrad som eftersträvas. Det är hög tid för en sådan avstämningspunkt nu. Arbetsmarknadens parter ska självfallet inkluderas i en sådan avstämning.

²⁰ Regeringskansliet (2022) med korrigerat underlag till tabell 6. Avgiftshöjningen fördelades där proportionellt på inkomst- och premiepensionen, överskott fördelas ut när balanstalet överstiger 1,1, från och med år 2022, utjämnat över tre år. Pensionerna i exemplen har varken påverkats av intjänandetak eller garantipension.

Fördelningseffekter

Om pensionsavgifterna höjdes från 17,21 till 20,5 procent skulle det i de flesta årskullar bli möjligt att få en allmän inkomstgrundad pension som motsvarar 62 procent av lönen efter ett långt arbetsliv, med en sådan avgift. En sådan avgiftshöjning skulle då kunna ge 19 procent högre pensioner.

LO anser att en avgiftshöjning inte bara ska höja de pensionsrätter som tjänas in efter avgiftshöjningen utan att den även ska ge en retroaktiv ökning av redan intjänade pensionsrätter. Därför redovisas här hur pensionerna skulle förändras i olika delar av inkomstfördelningen för äldre och för kvinnor och män om de inkomstgrundade allmänna pensionerna år 2026 blev 19 procent högre än med dagens regelverk.

Avgiftshöjningen är bara avsedd att gälla inkomst- och premiepensioner, inte tilläggspensioner från ATP-systemet. Den berör därför bara de årskullar som har åtminstone någon del av pensionen från det nya systemet, det vill säga till de som är födda 1938 eller senare. Årskullarna födda 1938–1953 berörs i allt högre grad eftersom de i avtagande grad får sin pension från ATP-systemet och i tilltagande grad från det nyare pensionssystemet.

Redovisningen av fördelningseffekterna är avgränsad till dem som är födda 1955–1959 och tar ut hel allmän pension. Hela deras inkomstgrundade pensioner berörs av höjningen och de har nått riktåldern och kan därmed få garantipension. Avsikten med avgränsningen är att undvika att redovisa fördelningseffekter som i hög grad beror på att olika pensionärer lyder under olika regelverk eller bara delvis tar ut den pension de kan få.

En fördel med att studera effekterna bland yngre pensionärer är att dessa också kan tänkas återspegla hur det kommer att bli för dem som går i pension under de närmaste åren. Förutsättningarna för yngre och äldre pensionärer skiljer sig nämligen åt i flera avseenden. Kvinnors arbetskraftsdeltagande har ökat och könssegregeringen på arbetsmarknaden har förändrats jämfört med hur det såg ut för några decennier sedan, vilket påverkar skillnaderna mellan mäns och kvinnors pensioner i olika årskullar. Ett annat exempel är att det finns en förskottsränta som gör att pensionerna blir högre från början men sedan inte räknas upp lika mycket som inkomsterna i samhället ökar.

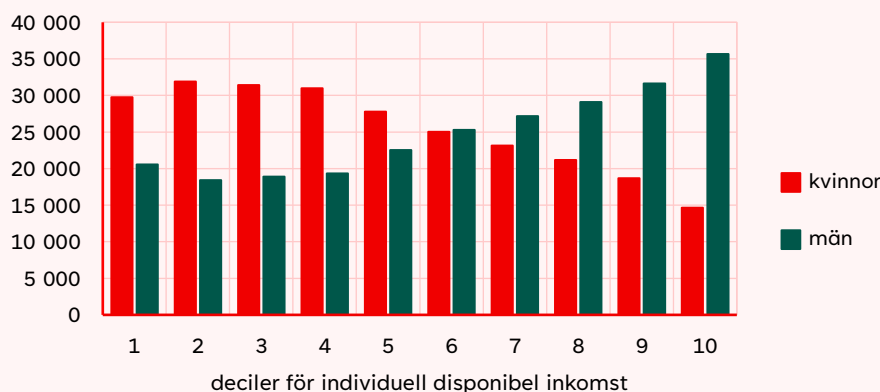
Med 19 procent högre pensioner skulle de allmänna pensionerna öka med 50 miljarder kronor år 2026. Av detta skulle 59 procent tillfalla män och 41 procent kvinnor. Fördelningen beror att det finns något fler kvinnor än män som berörs, men framför allt på att män i genomsnitt har högre inkomstgrundade pensioner än kvinnor. När de inkomstgrundade pensionerna ökar proportionellt blir ökningen därför, mätt i kronor, större för män än kvinnor.

Männen i den grupp pensionärer som redovisas beräknas i genomsnitt få 19 300 kronor i månaden i allmän pension år 2026 och kvinnorna i gruppen beräknas få 16 600 kronor. I den allmänna pensionen ingår garantipensionen

ingår och dit brukar också inkomstpensionstillägget räknas. Vi ser i diagram 8 att kvinnorna är i majoritet i den nedre halvan av fördelningen och männen i den övre när gruppen rangordnas efter sina individuella disponibla inkomster.

DIAGRAM 8

Antal pensionärer födda 1955–1959 fördelade efter disponibel inkomst 2026

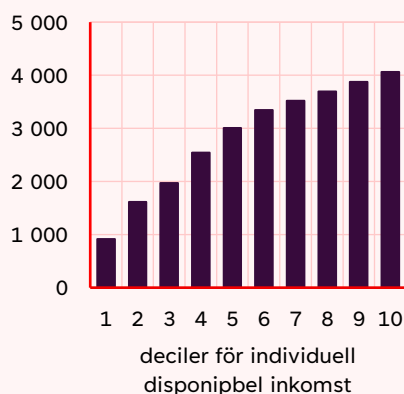
Anm.: Avser inkomstfördelningen utan reformer och personer som tar ut hel allmän pension.

Källa: SCB (Fasit) och egna beräkningar.

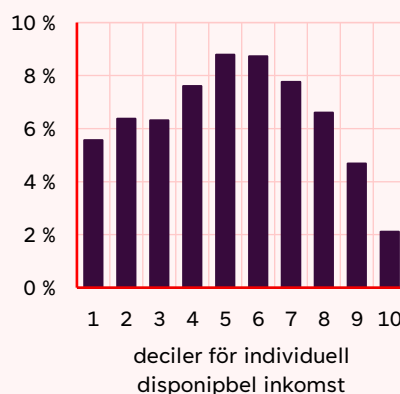
En höjning av de inkomstgrundade pensionerna skulle öka de allmänna pensionerna mer i de delar av gruppen som har högre disponibla inkomster än i delar av gruppen med lägre disponibla inkomster, vilket framgår av diagram 9 A.

DIAGRAM 9 A

Förändrad allmän pension per månad i snitt Pensionärer födda 1955–1959

Förändrad disponibel inkomst per månad i snitt Pensionärer födda 1955–1959

Anm.: Avser personer som tar ut hel allmän pension.

Källa: SCB (Fasit) och egna beräkningar.

Sett till hela de disponibla inkomsterna, där även eventuella kapitalinkomster, avtalspensioner, löneinkomster och transfereringar såsom bostadstillägg ingår och där skatter är dragna, är det inte lika entydigt att de största inkomstökningarna går till dem med högst disponibla inkomster. Diagram 9 B visar hur mycket de disponibla inkomsterna skulle öka procentuellt om de inkomstgrundade allmänna pensionerna blev 19 procent högre än med dagens regelverk, år 2026. Vi ser att procentuellt sett skulle de disponibla inkomsterna öka

mest i mitten av inkomstfördelningen. Att ökningen skulle bli minst bland dem med högst disponibla inkomster är ett tecken på att många av individerna i den gruppen har stora inkomster av andra slag än allmän pension.

Bland kvinnorna i den grupp pensionärer, födda 1955–1959, som redovisas här skulle de disponibla inkomsterna öka med 5,5 procent i genomsnitt och mäns disponibla inkomster skulle i genomsnitt öka med 5,4 procent. De allmänna pensionerna skulle öka med i genomsnitt 2 300 kronor för kvinnor och 3 200 kronor för män.

Finansiering

Hur skulle då förstärkningar av den allmänna pensionen kunna finansieras? Vi har sett att en regel för automatisk överskottsutdelning ur pensionssystemet skulle ge betydande tillskott till pensionerna men att den inte är någon garant för att pensionerna blir tillräckligt höga, ens i kombination med en avgiftshöjning till 18,5 procent. Utfallet av en överskottsutdelning beror dessutom av hur det går i ekonomin.

Det kan ställas mot att de som går i pension de närmaste 30 åren kommer att behöva ha 15–26 procent högre pensioner om de, efter långa arbetsliv, ska få en allmän pension som motsvarar 62 procent av slutlönen. Det är nämligen implikationen av informationen i diagram 4 – att det saknas pension motsvarande 8–13 procent av lönen för dem som går i pension två år tidigare än prognostiserad riktålder. De som är barn nu skulle behöva få drygt 30 procent högre pensioner.

Utan en regelstyrd överskottsutdelning skulle det behövas en avgift som är omkring 2–4 procentenheter högre än dagens 17,21 procent för att pensionerna, efter långa arbetsliv, ska bli tillräckligt höga. Beräkningarna visar att avgiften hade behövt vara så mycket högre redan när systemet infördes. Även de som har hela eller en del av arbetslivet bakom sig skulle därför behöva tillskrivas pensionsrätter som motsvarar avgiftshöjningen. Om det också införs en regelstyrd överskottsutdelning skulle en avgiftshöjning om uppskattningsvis 2–3 procentenheter i stället vara lämplig.

År 2026 skulle en höjning av ålderspensionsavgiften (som även betalas på inkomster över intjänandetaket) med 3 procentenheter innebära ungefär 80 miljarder kronor. Detta är mycket grovt räknat, men ger en uppfattning om storleksordningen av vad som saknas i pensionssystemet.

Den allmänna löneavgiften

En avgiftshöjning som ger högre pensionsrätter till befintliga pensionärer reser frågan om generationsrättvisa. Det är inte självklart att de som har hela arbetslivet framför sig, fullt ut, ska finansiera högre pensionsrätter, medan de som har stora delar av arbetslivet bakom sig får lika stora pensionshöjningar utan att ha bidragit till finansieringen. Det skulle bli fallet om en avgiftshöjning som löntagarna själva betalar också skulle finansiera den retroaktiva ökning av pensionsrätter som LO förespråkar. Det talar för att avgiftshöjningen bör finansieras via statsbudgeten. Samhället i bred bemärkelse, inte bara dagens löntagare (och näringsidkare), hjälper då till att reparera de brister i pensions-systemet som ger för låga pensioner till dagens pensionärer.

Om staten ska bära huvuddelen av kostnaden för denna förstärkning av pensionssystemet är ett alternativ att höja ålderspensionsavgiften i social-

avgiften och sänka den allmänna löneavgiften lika mycket.²¹ Det skulle göra det tydligare än i dag varför det ligger avgifter på förvärvsinkomster. Ett annat alternativ är att höja den allmänna pensionsavgiften och samtidigt höja skattereduktionen för avgiften i samma utsträckning.

LO anser att den höjda avgift som behövs med fördel kan finansieras av den allmänna löneavgiften. Hellre än att betala en hög allmän löneavgift, borde löntagarna betala högre avgifter till sina egna allmänna pensioner och låta befolkningen som helhet, med skatter, fylla hålet i statskassan.

Löneavgiften infördes för att finansiera Sveriges medlemskap i EU men används i dag budgetförstärkande och som ett slags regulator för att den totala arbetsgivaravgiften eller egenavgiften ska ligga kvar på samma nivå mellan åren. Den tas ut på samma underlag och på samma sätt som socialavgifter (arbetsgivaravgifter och egenavgifter) med 12,62 procent år 2026. Avgifter som tas ut på lönesumman bör gå till ekonomisk trygghet för löntagarna. Men här betalas alltså avgifter för de sysselsattas (löntagarnas och företagarnas) räkning som inte ger dem ekonomisk trygghet. Det går alltså att argumentera för att löntagarna har fått mindre ekonomisk trygghet på ålderdomen än vad de hade skäl att förvänta sig och att en avgift som borde ha gått till sådan trygghet har gått till att betala annat.

Självfinansiering

Högre pensioner och högre pensionsavgifter stärker statens och kommunernas budgetar via flera kanaler. En finansiering över statsbudgeten blir alltså billigare för det offentliga än omfattningen på en avgiftshöjning i sig själv.

Högre pensioner ökar skatteintäkterna. Det minskar också behovet av grundskyddet som finansieras via statsbudgeten. Intäkter från inkomstrelaterade avgifter för vissa offentliga tjänster, främst hemtjänstavgifter, ökar också med högre pensioner. Indirekta skatter som momsen ökar när pensionärerna får högre inkomster och kan konsumera mer.

På kort sikt skulle en 19-procentig ökning av inkomst- och premiepensionen innebära att dessa ökade med drygt 58 miljarder kronor. Genom att skatterna ökar och behovet av grundskyddet liksom vissa skattefria transfereringar minskar, skulle pensionärernas disponibla inkomster bara öka med lite mindre än 33 miljarder kronor. Därtill skulle indirekta skatter såsom momsen öka med nästan 4 miljarder kronor och offentliga inkomster från avgifterna för hemtjänst skulle öka något. Det innebär att 51 procent av pensionsökningen återgår till olika offentliga kassor i form av ökade intäkter eller minskade utgifter och att utgiftsökningen, netto, i pensionssystemet och andra offentliga budgetar sammantaget blir ungefär 29 miljarder kronor.

²¹ Det finns vissa undantag i regelverket för den allmänna löneavgiften som gör att den inte betalas full ut i all verksamhet. Det innebär att arbetsgivare i sådan verksamhet på kort sikt, får högre kostnader om ålderspensionsavgiften höjs. På längre sikt kan löntagarna antas få bära dessa ökade kostnader.

Följdverkningar av högre inkomst- och premiepension 2026

Effekter för pensionärerna, miljoner kronor

Inkomstgrundad pension	58 265
Garantipension	-7 017
Inkomstpensionstillägg	-1 693
Skatt	-15 744
– därav kommunalskatt	-14 586
Bostadstillägg för ålderspensionärer	-1 186
Äldreförsörjningsstöd	-29
Övriga transfereringar	-25
Disponibel inkomst	32 571
Hemtjänstavgifter	-59
Indirekta skatter	-3 841

Källa: SCB (Fasit).

På längre sikt skulle dessa summor ändras väsentligt, dels genom att pensionerna ökar i takt med inkomstutvecklingen, dels genom att de olika posternas relativa storlekar skulle förändras, även om skatte- och transfereringssystem med mer inte skulle förändras. Grundskyddet är nämligen inte, såsom inkomstpensionen, knutet till inkomstutvecklingen. Därtill är inkomstskatten olika stor i olika inkomstlägen. En framskrivning försvåras också av att det inte finns skäl att tro att alla skatte-, transfererings- och avgiftssystem som är relevanta i sammanhanget på lång sikt förblir som de är i dag.

Bör vi höja inkomstpensionen eller premiepensionen?

Avkastningen på avsättningen till premiepension förmodas vara större än avkastningen på avsättningen till inkomstpension, men osäkerheten om hur stor den blir, är också större. I analysen av pensionsavgifterna antogs att en avgiftshöjning fördelas på inkomstpensionen och premiepensionen i samma proportion som i dag. Men vi såg också tidigare att ett mindre försiktigt antagande om avkastningen på avsättningarna till premiepensionen och en något högre pensionsålder än vad LO i dagsläget tycker är rimligt, kan ge tillräckligt höga pensioner.

Det reser frågan om hur en avgiftshöjning bör fördelas på inkomstpension och premiepension. Vi får alltså en större hävstång, men större osäkerhet, om vi höjer premiepensionsavgiften. Osäkerheten är ett skäl att hellre höja avgiften till inkomstpensionen och chansen att pensionerna blir högre är ett skäl att höja avgiften till premiepensionen.

Ett annat skäl att hellre höja avgiften till inkomstpensionen är att den utgör ett fördelningssystem. Utgående pensioner betalas av dagens avgifter. När vi går i pension bestäms pensionens storlek av hur mycket vi har betalat in, men det är den tidens avgiftsinbetalningar som betalar pensionerna. I ett fördelningssystem går det därför att höja dagens pensioner utan att det betalas in högre avgifter för dagens pensionärer om det anses motiverat, så länge dagens avgifter också generar pensionsrätter för dem som avgifterna avser.

Källförteckning

Skriftliga källor

Ds 2025:24, Utdelningsbart överskott i inkomstpensionssystemet.
Regeringskansliet.

Landsorganisationen (2022), Starkare inkomstskydd i pensionssystemet.
Landsorganisationen i Sverige.

LO (2026a), Det ska löna sig att ha arbetat också med en låg lön. PM,
Landsorganisationen i Sverige.

LO (2026b), En rättvis och realistisk pensionsålder. PM, Landsorganisationen i
Sverige.

LO (2026c), Övergångspension – trygg möjlighet till tidig pension för den som
behöver det. PM, Landsorganisationen i Sverige.

Pensionsmyndigheten (2025), Orange rapport 2024.

Regeringskansliet (2022), Analys av förutsättningar för höjda inkomstgrundade
pensioner. PM.

Pensionsmyndigheten (2026), <https://www.pensionsmyndigheten.se/ga-i-pension/planera-din-pension/pensionsaldrar-och-riktalder>, hämtat 2026-01-20

Statistikkällor

Pensionsmyndighetens typfallsmodell

SCB, Arbetsmiljöundersökningen

SCB, Fasit